

www.president.gov.ua/content/ker-program.html Retrieved from: www.president.gov.ua/content/ker-program.html [in Ukrainian].

11. Oks'om, I. Administratyvno-pravovi osnovy rehuliuвання sotsialnoi sfery za umov rozvytku informatsiinoho suspilstva [Administrative and legal bases of regulation of the social sphere in the conditions of information society development]. www.publichne-pravo.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=92-34-06&catid=90&Itemid=483 Retrieved from: www.publichne-pravo.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=92-34-06&catid=90&Itemid=483 [in Ukrainian].
12. Matvejchuk, L.O. (2018). Derzhavne reguljuвання social'no-trudovih vidnosin za umov rozvitku informacijnogo suspil'stva v Ukraїni [State regulation of social and labor relations in the development of the information society in Ukraine] *Visnik NADU pri Prezidentovi Ukraini – Bulletin NAPA under the President of Ukraine*, 1, 122–128 [in Ukrainian].
13. Krishen', O.V. (2020). Teoretyko-metodolohichni aspekty rehionalnoi sotsialnoi polityky v period suchasnykh transformatsii [Theoretical and methodological aspects of regional social policy in the period of modern transformations]. *Candidate's thesis*. Dnipro: Dnipropetrovsk Regional Institute for Public Administration National Academy for Public Administration under the President of Ukraine [in Ukrainian].

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.4.3.10>

PRZEDSTAWIENIE WERSJI PODCZAS DOCHODZENIA W SPRAWIE ROZBOJU DOKONANEGO PRZEZ ZORGANIZOWANĄ GRUPĘ

Oleksandr Mirkovets

student

Donieckiego Instytutu Prawnego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Ukrainy (Mariupol, Ukraina)

ORCID ID: 0000-0003-4671-4415

Mirkovets@ukr.net

Adnotacja. Artykuł zawiera zalecenia dotyczące tworzenia i weryfikacji wersji w postępowaniach karnych dotyczących rozboju dokonanego przez zorganizowaną grupę. Ustalono, że w obecności znaków wskazujących na zorganizowany charakter działań uczestników napadu konieczne jest zbudowanie wersji od ogólnej do prywatnej, to znaczy od zorganizowanej grupy do konkretnego przestępcy, co pozwoli organowi dochodzenia przedprocesowego (śledczemu, pracownikowi operacyjnemu) skuteczniej rozwiązywać strategiczne zadania dochodzenia. W innym kierunku tworzenia wersji (schemat ekscentryczny) – od jednostki do zorganizowanej grupy (od częściowego do ogólnego) – wiąże się ze stratą czasu i nie zapewnia terminowego ustalania zadań na poziomie strategicznym, jest mniej skuteczny i nie wykorzystuje wystarczających możliwości heurystycznych wersji typowych. Stwierdzono, że planowanie śledztwa w sprawie rozbojów popełnionych przez zorganizowaną grupę zapewnia szybkie i skuteczne prowadzenie czynności procesowych w celu ustalenia podejrzanego. W początkowej fazie dochodzenia w sprawie napadów rabunkowych dokonywanych przez zorganizowaną grupę powszechnie stosuje się typowe, czyli najbardziej charakterystyczne dla konkretnej sytuacji dochodzeniowej, plany.

Słowa kluczowe: rozbój, wersja, śledztwo, postępowanie karne, grupa zorganizowana.

PROVISION OF VERSIONS WHEN INVESTIGATING ROBBERY COMMITTED BY AN ORGANIZED GROUP

Oleksandr Mirkovets

Applicant

Donetsk Law Institute of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine

(Mariupol, Ukraine)

ORCID ID: 0000-0003-4671-4415

mirkovets@ukr.net

Abstract. The article contains recommendations for building and verifying versions in criminal proceedings of robbery committed by an organized group. It has been established that in the presence of signs indicating the organized nature of the attackers' actions, it is necessary to build versions from general to private, ie from an organized group to a specific criminal, which will allow the pre-trial investigation body (investigator, operative) to solve strategic investigations more effectively. In another version of the version (eccentric scheme) - from individual to organized group (from partial to general) – is associated with a waste of time and does not provide timely setting of tasks at the strategic level, is less effective and underutilizes the heuristic capabilities of standard versions. It was stated that the planning of the investigation

of robberies committed by an organized group ensures fast and effective procedural actions to identify the suspect. At the initial stage of the investigation of robberies committed by an organized group, typical, ie the most specific to a particular investigative situation, plans are widely used.

Key words: robbery, version, investigation, criminal proceedings, organized group.

ВИСУНЕННЯ ВЕРСІЙ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ РОЗБОЮ, ВЧИНЕНОГО ОРГАНІЗОВАНОЮ ГРУПОЮ

Олександр Мірковець

здобувач

Донецького юридичного інституту Міністерства внутрішніх справ України (Маріуполь, Україна)

ORCID ID: 0000-0003-4671-4415

e-mail: mirkovets@ukr.net

Анотація. У статті сформовано рекомендації щодо побудови та перевірки версій у кримінальних провадженнях про розбій, вчинений організованою групою. Встановлено, що при наявності ознак, що вказують на організований характер дій учасників нападу необхідно здійснювати побудову версій від загального до приватного, тобто від організованої групи до конкретного злочинця, що дозволить органу досудового розслідування (слідчому, оперативному працівникові) ефективніше вирішувати стратегічні завдання розслідування. За іншим напрямом побудови версій (ексцентрична схема) – від окремої особи до організованої групи (від часткового до загального) – пов'язаний з втратою часу і не забезпечує своєчасної постановки завдань стратегічного рівня, є менш ефективним і недостатньо використовуються евристичні можливості типових версій. Констатовано, що планування розслідування розбоїв, вчинених організованою групою забезпечує швидке та ефективне проведення процесуальних дій з метою встановлення підозрюваного. На початковому етапі розслідування розбійних нападів, вчинених організованою групою, широко використовуються типові, тобто найбільш характерні для конкретної слідчої ситуації, плани.

Ключові слова: розбій, версія, розслідування, кримінальне провадження, організована група.

В умовах збройної агресії проти України та намагання створити терористичні організації в державі організована злочинність становить пряму загрозу для національної безпеки. Підвищення рівня тяжких та особливо тяжких злочинів, які вчинено у складі організованих груп і злочинних організацій, зокрема із застосуванням вогнепальної зброї, установлення корумпованих відносин між посадовими особами органів державної влади, органів місцевого самоврядування та криміналітетом, використання неконкурентних методів у фінансово-господарській діяльності підприємств негативно впливає на економічне зростання та пов'язаний з ним суспільний розвиток України. Ескалація жорстокості та насильства, дестабілізація внутрішньої соціально-політичної ситуації призводить до порушення функціонування органів державної влади, органів місцевого самоврядування, а також підриву авторитету держави та її правоохоронних органів серед населення. Організована злочинність є інструментом, що використовується спецслужбами іноземних держав для дестабілізації ситуації в Україні та завдання шкоди національній безпеці. Наявні умови для використання окремими громадськими об'єднаннями організованої злочинності як засобу політичної боротьби та придушення демократії.

Відсутність системного підходу до ведення боротьби з організованою злочинністю, неналежний рівень взаємодії правоохоронних органів у відповідній сфері, застаріле та розбалансоване нормативно-правове забезпечення з питань боротьби з організованою злочинністю, недосконалість процедури моніторингу криміногенної ситуації, відсутність консолідованої об'єктивної методології оцінки загроз організованої злочинності, використання застарілих форм і методів боротьби з таким явищем призводить до загострення проблем, пов'язаних з організованою злочинністю, та низького рівня ефективності боротьби з нею.

З огляду на стан поширення організованої злочинності, складне безпекове середовище навколо України та криміногенну ситуацію всередині держави організація системної боротьби з організованою злочинністю повинна стати одним із пріоритетних завдань державної політики та потребує вжиття дієвих скоординованих міжвідомчих заходів і поглиблення міжнародного співробітництва (Стратегія боротьби з організованою злочинністю, 2020).

Водночас, забезпечення безпеки особи, суспільства та держави від загроз злочинних посягань – найбільш пріоритетне завдання всіх інститутів державної влади в Україні, а однією з умов розбудови України як демократичної правової держави європейського зразка є якісне оновлення системи кримінальної юстиції, інституції якої здатні забезпечити охорону прав і свобод людини, боротьбу зі злочинністю, захист інтересів суспільства та держави. Під час реалізації Кримінально-процесуального кодексу України (2012) докорінно змінено модель кримінального провадження, правовий статус його учасників, процесуальну форму досудового розслідування та судочинства загалом (Кримінальний процесуальний кодекс України, 2012).

З метою вирішення слідчої ситуації слідчий приймає тактичні рішення, за допомогою яких впливає на хід і результати розслідування, вибір методів, прийомів і засобів досягнення мети. Прийняття слідчим цього рішення – це вольовий та інтелектуальний акт, що включає: 1) вичерпний аналіз елементів слідчої ситуації, які є визначальними в даному випадку; 2) створення її уявної інформаційної моделі; 3) постановку проблеми та побудову версій; 4) планування діяльності щодо вирішення ситуації з урахуванням комплексного

використання технічних, тактичних і оперативно-розшукових прийомів і засобів та узгодженої взаємодії всіх суб'єктів криміналістичної діяльності; 5) практичну діяльність стосовно реалізації рішення в конкретних тактичних умовах її здійснення; 6) оцінку результатів діяльності.

Вдосконалення слідчої майстерності та покращання розслідування розбійних нападів, можливі лише за умови широкого використання в слідчій діяльності тактичних, методичних і технічних методів, прийомів і засобів криміналістики. До найважливіших тактичних методів, розроблених криміналістикою, належать версія розслідування злочинів.

У науковій літературі немає єдності поглядів на сутність криміналістичної версії. Н. С. Туренко розглядає її як уявну реконструкцію, модель злочинної діяльності, а також логічний прийом, що пояснює причини появи фактів (Туренко, 2006: 11); Л. Л. Каневський – як функціональну динамічну модель, що будується на будь-якому етапі досудового розслідування щодо кожної незрозумілої чи сумнівної обставини (Каплан, 1999: 26); А. М. Ларин – як поєднання достовірних, але недостатніх відомостей з тимчасовими експериментальними припущеннями, які пояснюють аналізоване злочинне діяння в цілому чи його окремі обставини, сторони, аспекти (Ларин, 1976: 100). Вона є типовим логічним засобом максимально широкого узагальнення отриманих відомостей і фактів, що пов'язує їх єдиним поясненням, дає їм попередню кримінально-правову й доказову оцінку та спрямована на повне розкриття злочину, викриття винних і встановлення об'єктивної істини в справі.

О. О. Бандура, В. Г. Лукашевич стверджують, що версія – це, з одного боку, окремий метод науки криміналістики, який включає систему рекомендацій щодо використання узагальненого досвіду і логічного мислення для визначення на початковому етапі слідчого пізнання його напрямів та очікуваних результатів з метою вибору засобів практичної діяльності відносно перетворення ймовірного знання про подію злочину на достовірне, коли сукупність (система) зібраних фактичних даних задовольняє вимогам повноти, несуперечності, однозначності і надійності. З іншого боку, версія – це ймовірна ідеальна інформаційно-логічна модель проблемної слідчої ситуації, результат розумової діяльності слідчого. Такий підхід відкриває перспективи для подальших теоретичних розробок цієї криміналістичної категорії та можливості більш повного і точного використання версій на практиці (Бандура, Лукашевич, 1991: 27).

На підставі критичного розгляду існуючих розмежувань криміналістичних версій можна запропонувати наступну класифікацію: а) за суб'єктом висунення: слідчі, оперативно-розшукові, експертні; б) за ступенем визначеності: типові, конкретні; в) за обсягом пояснюваних фактів: загальні, окремі (часткові); г) за формою логічних взаємозв'язків: основні, контрверсії; г) за направленням дослідження: пошукові, перевірочні.

В юридичній літературі продовжуються дискусії щодо сутності та функціональної ролі типових версій. Ми погоджуємось із думкою Р. С. Белкіна, який розуміє типову версію як вірогідне пояснення окремих фактів чи цілої події, яке є найбільш характерним для конкретної ситуації з точки зору певної галузі знання чи узагальненої слідчої (оперативно-розшукової, експертної) практики розслідування конкретних видів, родів злочинів (Белкин, 1999: 474). З ним не погоджуються О. М. Ларин і Я. Л. Пешак, які вважають, що типові версії – це не припущення, а достовірні знання, які є результатом наукового узагальнення досвіду слідчої діяльності (Ларин, 1976: 83; Пешак, 1976: 99). На практиці висунення цих версій пов'язують з типовими слідчими ситуаціями, що виникають у процесі розслідування, і вбачають їх роль у подоланні інформаційної обмеженості під час планування розслідування в його початковій стадії. В основу таких версій покладаються спільність ознак та повторюваність способів, слідових картин розбоїв, наявність аналогічних умов і місць їх вчинення й інші подібні обставини. Аналізуючи й оцінюючи початкову ситуацію, слідчий дає найбільш загальне припущення пояснення минулої події, виходячи з узагальнення слідчої практики, свого особистого досвіду та рекомендацій криміналістики щодо розслідування конкретних видів злочинів. Здійснюючи розслідування в конкретній кримінальній справі, слідчий з урахуванням типових висуває конкретні версії, що ґрунтуються на матеріалах кримінального провадження.

Загальні версії призначені для пояснення сутності розслідуваної події в цілому, її характеру, причинного зв'язку між фактами, що утворюють склад злочину (наприклад, було вчинено розбійний напад чи мало місце його інсценування). Вони можуть бути більш чи менш деталізованими, але завжди охоплюють всю сукупність наявних у слідчого даних. Окремі (часткові) версії – це ймовірні судження про окремі обставини вчинення злочину, які в сукупності утворюють певні елементи складу злочину (зокрема, це версії про особу злочинця, його співучасників, всі епізоди його/їх злочинної діяльності, місцезнаходження викраденого майна й інших речових доказів (Лавров, 2003: 28), можливе коло свідків розбійного нападу тощо). Ці версії можуть пояснити походження виявлених слідів, вид і властивості знарядь, які застосовувались злочинцем, обставини, за яких на місці події лишилися певні предмети, їх зв'язок з діями злочинців тощо. Іноді в одній окремій версії об'єднуються кілька припущень щодо різних обставин злочину (наприклад, про суб'єкта злочину, мотив, час, місце та спосіб вчинення злочину). Аналіз і перевірка таких великих за обсягом версій ускладнені і їх можуть здійснити лише досвідчені, висококваліфіковані слідчі. Під час розслідування багатоепізодних, складних злочинів бажано, щоб окремі версії охоплювали якусь одну обставину. Ряд авторів, підкреслюючи юридичну важливість окремих обставин злочину, пропонують виділити припущення про них в окрему групу версій, поряд із загальними та частковими, «версії про окремі елементи складу злочину» (Коновалова, 2000: 45). На наш погляд, їх функції успішно виконують часткові версії. В науковій літературі зустрічається також поняття робочої версії (припущення стосовно другорядних обставин злочину), яка належить до різновидів окремої версії (Кузьмічов, Черноус, 2005: 37). Загалом, поділ версій на загальні

та часткові є умовним, оскільки вони знаходяться в органічному зв'язку (наприклад, загальна версія про вчинення розбійного нападу формується на основі висунення окремих версій).

За наявності ознак, що вказують на організований характер дій учасників нападу, більш доцільною є побудова версій від загального до окремого, тобто від організованої групи до конкретного злочинця. Такий підхід дозволяє слідчому ефективніше вирішувати стратегічні завдання розслідування. Протилежний напрям побудови версій (ексцентрична схема) – від окремої особи до злочинного формування в цілому – менш ефективний, оскільки, по-перше, пов'язаний з втратою часу і не забезпечує своєчасної постановки завдань стратегічного рівня. По-друге, в цьому разі явно недостатньо використовуються евристичні можливості типових версій. По-третє, за умови такої постановки завдань слідчий швидше за все обмежиться тактичним рівнем, проігнорувавши наявні в справі ознаки організованої злочинної діяльності, і закінчить розслідування при тягненні до кримінальної відповідальності не лідера організованої групи, а лише рядових виконавців.

Базою для висунення основних версій слугує фактичний матеріал, яким володіє слідчий на даному етапі розслідування, фундаментом контрверсії – логічне заперечення основної версії (Тіщенко, 2017: 20). Наявність контрверсії особливо відображає вимогу повноти й неупередженості розслідування.

Роль версій у пізнанні в процесі розслідування розбійного нападу, вчиненого організованою групою, дуже велика. До гносеологічних функцій версій належать інформаційно-пізнавальні (передбачають відбір інформації, що надходить, систематизацію, аналіз, ґрунтовну перевірку й оцінку наявного доказового матеріалу, продукування відсутніх необхідних даних, відкриття нових обставин і фактів, виявлення невідомих слідчому до моменту виникнення версії слідів) та організаційно-пізнавальні (зумовлюють зовнішню (цілепокладання, ціленаділення) і внутрішню (структурування, оптимізація) організацію пошукового мислення й поведінки). Версія виконує прогностичну функцію. Р. С. Белкін, А. Ф. Зелінський зазначають, що вона прогнозує індивідуальну поведінку підозрюваного в ході розслідування, крім існуючої або зміненої слідчої ситуації (Белкін, 1999: 357; Зелінский, 1973: 117). Велика тактична роль версій полягає в тому, що вони дозволяють визначити основні напрями пошуків і розробити всебічний план розслідування розбійного нападу, вчиненого організованою групою. Пізнавальне та прикладне значення версій проявляється лише за умови побудови їх системи.

Специфічними рекомендаціями відносно побудови версій у справах про розбійні напади, вчинені організованою групою, є наступні: більш ефективно висувати спільні слідчо-оперативні версії; на ранніх етапах розслідування обов'язкове висунення типових версій, тому що одержані під час їх перевірки додаткові відомості створюють фактичну базу для побудови версій у подальшому; значний ефект має формування комплексних версій, коли паралельно (одночасно) розв'язується декілька завдань розслідування; для передбачення ходу розслідування істотного значення набувають прогностичні версії; чим менший розрив у часі між висуненням загальних та окремих версій, тим більш інтенсивно й оптимально відбувається їх перевірка й більш ефективний в цілому процес розслідування; в ході побудови версій повинні враховуватись особливості організованої злочинності (специфіка конкретної групи, її структура та склад, ідеологічна основа її злочинної діяльності й ін.) з метою визначення предмета пізнання, меж проведення пошукових дій, а також прогнозування перебігу конкретних слідчих (розшукових) дій і негласних слідчих (розшукових) дій.

Умовами, що зумовлюють висунення версії про вчинення розбійного нападу організованою групою, є такі: фізична неможливість вчинення злочину самостійно (великий об'єм чи вага викраденого) або короткий часовий інтервал його вчинення (цей висновок може бути зроблений після аналізу змін в обставині місця події, співвідносних з тривалістю перебування на ньому злочинців); організаційно-технічна нездійсненність злочину однією особою (встановлення факту одночасного застосування декількох науково-технічних засобів і пристосувань, керованих не однією людиною (використання автомашини і навантажувача тощо)).

В процесі розслідування розбійних нападів, що вчиняються організованими групами, повинна бути висунена ціла система версій, до якої можуть бути віднесені припущення про: специфічний суб'єкт злочину – організовану групу; тривалість її існування; територіальну поширеність діянь; взаємодію з іншими злочинними формуваннями; використання типових способів вчинення розбоїв; організаторів (лідерів); кількість членів; розподіл ролевих обов'язків; корупційні зв'язки або їх відсутність тощо. Розслідуванню злочинів властивий циклічний процес побудови версій і їх перевірки, тобто можуть з'являтися нові, додаткові версії, уточнюватись і конкретизуватись раніше висунені.

До недоліків побудови версій належить те, що слідчі часто діють із суто обвинувальним ухилом і не завжди висувують версії про можливість неприємності конкретних членів організованої групи до розслідуваної події. Однак, як свідчить вивчена практика розслідування розбійних нападів, учасники організованих груп (переважно неповнолітні) визнають себе винуватими у вчиненні злочинів, які вони не вчиняли.

Етап практичної перевірки версій складається із наступних стадій: 1 – розробки комплексу процесуальних і непроцесуальних заходів, за допомогою яких можна буде переконатись в істинності (хибності) всіх виведених висновків. Наприклад, для перевірки версії про інсценування розбою, слід виконати такий комплекс дій: провести допит потерпілого та свідків щодо наявності у потерпілого майна, яке за його словами було викрадене; з'ясувати спосіб життя та поведінку потерпілого до і після події; встановити, чи не перебував потерпілий під час вчинення розбійного нападу в іншому місці; провести огляд місця події з метою виявлення негативних обставин і зіставлення їх з даними, повідомленими потерпілим; призначити судово-медичну експертизу для встановлення характеру і особливостей ушкоджень на тілі потерпілого, можливості

їх заподіяння за обставин і способом, зазначеним потерпілим; провести огляд житла чи іншого володіння потерпілого або, за необхідності, їх обшук з метою виявлення слідів, інших доказів, що спростовують його показання; шляхом проведення слідчого експерименту з'ясувати правильність показань потерпілого щодо обставин нападу; 2 – проведення запланованих дій; 3 – оцінки отриманих даних і формування висновку про істинність або хибність версії. Версія достовірною в таких випадках: якщо були висунені всі можливі припущення стосовно обставини злочину, яка перевіряється, і під час розслідування на основі нових додаткових даних не виникло іншої версії, що стосується тієї ж обставини; всі висунені версії про певну обставину були перевірені, і їх, за винятком однієї, об'єктивно підтвердженої, було спростовано та відкинуто; всі висновки, що логічно виводяться з підтвердженої версії, були всебічно досліджені та знайшли підтвердження; підтверджена версія узгоджується з усіма іншими обставинами справи. Лише за наявності сукупності наведених умов можна визнати версію, яка підтвердилась, такою, що відповідає дійсності, виражає об'єктивну істину в справі (Звадський, 2014: 98–99).

Існують наступні правила перевірки версій: стосовно кожної незрозумілої чи сумнівної обставини вчиненого злочину мають бути перевірені всі можливі версії; не можна ігнорувати версії на тій підставі, що вони здаються малоімовірними; в операціях щодо формування суджень із версій як інструментарій використовуються різні логічні конструкції (дедукція, з якою пов'язана перевірка версій у разі недостатньої кількості виявлених у справі доказів (у цьому випадку виходять не з аналізу певних доказів, а із загального припущення; аналогія, що є однією з логічних основ реалізації досвіду слідчого; метод «від зворотнього» (апагогічний), що, зокрема, лежить в основі доказування невинуватості особи за допомогою алібі; метод дилеми, що базується на законі виключення третього, тощо), а також такі загальнонаукові методи, як абстрагування, ідеалізація, порівняння, моделювання, системний, структурний, функціональний, кібернетичний методи, методи математики та ін.; засоби та методи перевірки версій повинні відповідати критеріям правомірності, науковості, надійності, моральності та допустимості; виведені із версій висновки повинні бути всеохоплюючими, оскільки ступінь надійності версії тим вищий, чим більше у неї висновків, що підтверджуються в ході перевірки, а також логічно пов'язаними між собою та максимально деталізованими, щоб полегшити їх зіставлення з фактами реальної дійсності; дані, що суперечать одні одним, мають перевірятись до усунення суперечностей; версії можуть перевірятись як слідчим, так і оперативним шляхом, а також із використанням спеціальних знань переважно у формі експертизи та залучення спеціалістів до участі в проведенні слідчих (розшукових) дій.

Найефективніше себе зарекомендували складноорганізовані версії, в яких поєднуються різні взаємопов'язані форми логічного висновку, а також ланцюги версій, коли попередне положення обґрунтовує подальше та допускається спростування лише однієї з версій. Одночасно, маючи довший фактичний ряд, ланцюги версій володіють набагато ширшим спектром шляхів і можливостей для свого підтвердження. В процесі розслідування розбійного нападу, вчиненого організованою групою, особливе значення має побудова так званих стратегічних слідчих версій; ефективність перевірки яких залежить від тісної взаємодії органів досудового розслідування та оперативних підрозділів, особливо в складі слідчо-оперативної групи.

Вчення про криміналістичні версії на сьогоднішній день є найбільш вдалою теоретичною моделлю, що систематизує мисленеву та відповідну їй практичну роботу суб'єктів розслідування розбійного нападу, вчиненого організованою групою. Однак в процесі його дослідження стає очевидною слабка розробка загальнотеоретичних положень про юридичне пізнання, невирішеність низки загальних гносеологічних і правових питань. В науковій літературі досить давно піднімається проблема відсутності в юриспруденції цілісної концепції пошуково-ідентифікаційної діяльності, яка б об'єднувала техніко-криміналістичний, оперативно-слідчий і доказовий компоненти. Криміналістичне вчення про версію не містить напрацювань щодо використання логічних методів висунення версій, не включає нові методи, сформовані в науці логіці, наприклад, гіпотетико-дедуктивний метод. Зростаючий рівень складності слідчих завдань під час розслідування вказаної категорії злочинів вимагає вдосконалення існуючих криміналістичних методів, що використовуються у версійному процесі, та розробки більш складних спеціальних засобів, що дозволять висувати версії, встановлювати логічні зв'язки між ними та забезпечувати одночасну перевірку всієї сукупності версій. Недостатньо досліджені закономірності, що обумовлюють наявність взаємозв'язків між версіями. Побудова та перевірка версій не розглядаються як формування та переоцінка версійної системи за ступенем ймовірності та підтверженості

Таким чином, при вчиненні розбійного нападу організованою групою, побудову версій варто здійснювати від загального до окремого, тобто від організованої групи до конкретного злочинця. Такий підхід дозволяє слідчому ефективніше вирішувати стратегічні завдання розслідування. Протилежний напрям побудови версій (ексцентрична схема) – від окремої особи до злочинного формування в цілому – менш ефективний, оскільки, по-перше, пов'язаний з втратою часу і не забезпечує своєчасної постановки завдань стратегічного рівня. По-друге, в цьому разі явно недостатньо використовуються евристичні можливості типових версій. По-третє, за умови такої постановки завдань слідчий швидше за все обмежиться тактичним рівнем, проігнорувавши наявні в справі ознаки організованої злочинної діяльності, і закінчить розслідування притягненням до кримінальної відповідальності не лідера організованої групи, а лише рядових виконавців.

Список використаних джерел:

1. Стратегія боротьби з організованою злочинністю: розпорядження Кабінету Міністрів України від 16 вересня 2020 р. № 1126-р. Верховна Рада України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1126-2020-%D1%80#Text>

2. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 р. Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>
3. Туренко Н. С. Современные подходы в формировании и проверке следственных версий : автореф. дисс...канд. юрид. наук : спец. 12.00.09 «Уголовный процесс; криминалистика и судебная экспертиза; оперативно-розыскная деятельность» / Н. С. Туренко. – Нижний Новгород: Московский государственный открытый университет, 2006. – 22 с.
4. Каплан Л.С. Взаимодействие следователя с органами дознания / Л.С. Каплан //под общ. ред. В. Е. Севрюгина. – Тюмень : Изд-во Тюмен. ун-та, 1999. – 88 с.
5. Ларин А.М. От следственной версии к истине / А.М. Ларин. – Москва : Юрид. лит., 1976. – 200 с.
6. Бандура О.А. Криминалистическая версия: гносеологический, логический и психологический аспекты / Бандура О. А., Лукашевич В. Г. – Киев : НИИРІО Киев. высш. шк., 1991. – 80 с.
7. Белкин Р.С. Криминалистика: учебник / Р.С. Белкин. – Москва : НОРМА-ИНФРА, 1999. – 990 с.
8. Пещак Я. Следственные версии: Криминалистическое исследование / Я. Пещак // под ред. А. Р. Ратинова. – Москва : Прогресс, 1976. – 128 с.
9. Криминалистическое обеспечение раскрытия и расследования корыстно-насильственных преступлений / под ред. В. П. Лаврова. – Москва : Юнити-Дана, Закон и право, 2003. – 126 с.
10. Коновалова В.Е. Версия: концепция и функции в судопроизводстве / В.Е. Коновалова. – Харьков: Консум, 2000. – 176 с.
11. Кузьмічов В. С. Слідча діяльність: характеристика та напрями удосконалення: монографія / Кузьмічов В. С., Черноус Ю. М. – Київ: ЗАТ «НІЧЛАВА», 2005. – 448 с.
12. Криміналістика: підручник / за ред. В. В. Тіщенко. – Одеса: Вид. дім «Гельветика», 2017. – 556 с.
13. Зелинский А.Ф. Некоторые теоретические вопросы индивидуального прогноза и следственной версии / А.Ф. Зелинский // Проблемы предварительного следствия. –1973. – № 2. – С. 117–119.
14. Завадський О. М. Методика розслідування розбійного нападу, вчиненого організованою групою : дис...канд. юрид. наук : 12.00.09 / Завадський Олександр Миколайович. – Київ: Національна академія внутрішніх справ України, 2014. – 290 с.

References:

1. Stratehiia borotby z orhanizovanoi zlochynnisti: rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 16 veresnia 2020 r. № 1126-r. Verkhovna Rada Ukrainy [Strategy for Combating Organized Crime: Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine of September 16, 2020 № 1126-r. Verkhovna Rada of Ukraine] <https://www.rada.gov.ua/> Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1126-2020-%D1%80#Text> [in Ukrainian].
2. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 13.04.2012 r. Verkhovna Rada Ukrainy [Criminal Procedure Code of Ukraine: Law of Ukraine of April 13, 2012, Verkhovna Rada of Ukraine] <https://www.rada.gov.ua/> Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> [in Ukrainian].
3. Turenko, N.S. (2006). Sovremennye podkhody v formirovaniy u proverke sledstvennykh versiy [Modern approaches in the formation and verification of investigative versions]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Nizhny Novgorod: moscow state open university [in Russian].
4. Kaplan, L.S. (1999). *Vzaymodeistvie sledovatelya s orhanamy doznaniya* [Interaction of the investigator with the bodies of inquiry]. V. E. Sevriuhyn (Ed.). Tyumen: The University of Tyumen Publishing House [in Russian].
5. Laryn, A.M. (1976). *Ot sledstvennoi versyy k ystine* [From the investigative version to the truth]. Moscow: Yuridicheskaya literatura [in Russian].
6. Bandura O.A. & Lukashevich V.G. (1991). *Kriminalisticheskaya versiya: gnoseologicheskij, logicheskij i psihologicheskij aspekty* [Forensic version: epistemological, logical and psychological aspects]. Kyiv: NiRIO Kyiv high school [in Ukrainian].
7. Belkyn, R.S. (1999). *Kriminalistika: uchebnik* [Forensics: textbook]. Moscow: NORMA-INFRA [in Russian].
8. Peshchak, Ya. (1976). *Sledstvennye versii: Kriminalisticheskoe issledovanie* [Investigative versions: Forensic research]. A. R. Ratynov (Ed.). Moscow: Progress [in Russian].
9. Lavrov, V.P. (Eds.). (2003). *Krymynalystycheskoe obespechenye raskrytiya u rassledovaniya korystno-nasylstvennykh prestupleniy* [Forensic support for the detection and investigation of violent crimes]. Moscow: Yuniti-Dana, Zakon i pravo [in Russian].
10. Konovalova, V.E. (2000). *Versiya: kontseptsiya y funksyy v sudoproizvodstve* [Version: concept and functions in court proceedings]. Kharkov: Konsum [in Ukrainian].
11. Kuzmichov, V.S. & Chornous, Yu.M. (2005). *Slidcha diialnist: kharakterystyka ta napriamy udoskonalennia* [Investigative activity: characteristics and directions of improvement]. Kyiv: ZAT «NICHLAVA» [in Ukrainian].
12. Tishchenko, V.V. (Eds.) (2017). *Kryminalistyka: pidruchnyk* [Forensics: textbook]. Odessa: Helvetica Publishing House [in Ukrainian].
13. Zelynskyi, A.F. (1973). Nekotorye teoreticheskiye voprosy yndyvudualnoho prohnoza y sledstvennoi versyy [Some theoretical questions of individual forecast and investigative version]. *Problemy predvartelnogo sledstviya – Problems of the preliminary investigation*, 2, 117–119. [in Ukrainian].
14. Zavadskyi, O.M. (2014). *Metodyka rozsliduvannia rozbiinoho napadu, vchynenoho orhanizovanoi hrupoiu* [Methods of investigating a robbery committed by an organized group]. *Candidate's thesis*. Kyiv: National academy of internal affairs [in Ukrainian].